

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5946/2021
10.11.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Гордане Комненић, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Наташа А. Николић, адвокат из ..., против тужене „Комерцијалне банке“ а.д. Београд, коју заступа Милан Петровић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости уговорне одредбе и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Нишу Гж 781/21 од 01.07.2021. године, у седници одржаној 10.11.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Нишу Гж 781/21 од 01.07.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Нишу Гж 781/21 од 01.07.2021. године, и пресуда Основног суда у Нишу П бр 1998/20 од 03.11.2020. године, тако што **СЕ ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца да се утврди да је ништава одредба члана 6. став 1. Уговора о динарском кредиту за рефинансирање број .. закљученог дана 06.11.2015. године, између тужиоца АА из ... и тужене „Комерцијалне банке“ а.д. Београд, а да се тужена обавезе да му исплати 6.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 06.11.2015. године, као и да му накнади трошкове парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка од 62.800,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправке ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П бр 1998/20 од 03.11.2020. године, ставом првим изреке, утврђено је да је ништава одредба члана 6. став 1. Уговора о динарском кредиту за рефинансирање број .. закљученог дана 06.11.2015. године између тужиоца и тужене. Ставом другим изреке тужена је обавезана да тужиоцу исплати 6.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 06.11.2015. године, до исплате и на име трошкова парничног поступка износ од 17.300,00 динара (ставом трећим изреке).

Пресудом Вишег суда у Нишу Гж 781/21 од 01.07.2021. године, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда. Одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права на основу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. став 2. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене, ради уједначавања судске праксе, због чега је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП-а, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је са туженом банком 06.11.2015. године закључио уговор о динарском кредиту за рефинансирање број .. којим му је одобрен готовински кредиту у износу од 300.000,00 динара са роком отплате од 36 месеци. У члану 6. став 1. уговора тужилац се обавезао да по основу трошкова обраде и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 2% од износа одобреног кредита. По том основу банка је од тужиоца наплатила износ од 6.000,00 динара дана 06.11.2015. године. У образцу понуде за закључење уговора предвиђена је минимална накнада за обраду захтева-фиксно 2,00%, од износа кредита односно 6.000,00 РСД фиксно.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, налазећи да је предметна уговорна одредба ништава јер банка пре закључења уговора није предочила тужиоцу структуру трошкова (на име обраде кредитног захтева) и њихов износ, што одредбу чини неодређеном, при чему је потребно да трошкови буду стварни, изражени у одређеном фиксном новчаном износу и да су већ настали, а да је друга уговорна страна изричито и прецизно упозната са структуром тих трошкова и њиховим износом. Како тужиоцу у предуговорној фази уговорном одредбом није предочено на шта се ова накнада односи јер банка није детаљно образложила појединачно трошкове на које се односи спорна уговорна одредба, па је тужена банка у обавези да тужиоцу врати наплаћене износе по ништавим уговорним одредбама у смислу члана 104, 210. и 214. Закона о облигационим односима.

По налажењу Врховног касационог суда становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго и на ништавост се по члану 109. пази по службеној дужности.

Према одредби члана 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“, број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“, бр. 36/11 и 139/14) који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен 06.11.2015. године.

Сходно томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је понуда банке садржала врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене, а што је прописано у одредби члана 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Наведено обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тач. 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“, број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је као корисник кредита са туженом банком закључио уговор о динарском кредиту за рефинансирање и обавезао се да по основу трошкова обраде и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 2% од износа одобреног кредита. Тужиоцу је у понуди од 06.11.2015. године, презентована врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (поред осталог) и једнократна накнада за обраду кредитног захтева -фиксна : 2,00% од износа кредита, односно 6.000,00 динара (фиксно). Тужилац је у току поступка оспорио да је приложена понуда садржала јасне и недвосмислене податке о трошковима кредита, указујући да у образцу понуде недостају структура и елементи који сачињавају наведени збирни трошак, односно да није могао да утиче на садржину уговора. Међутим, супротно становишту нижестепених судова, исказивањем у понуди у ставу - Трошкови кредита у одељку 3.3 и у образцу-обавезни елементи уговора у ставу - Трошкови кредита одељак 3.5 спорних накнада за банкарску услугу (накнада за обраду кредитног захтева) задовољава се услов одређености уговорне обавезе (врста и висина/фиксна или променљива) у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга, као и члана 50. ЗОО. Уговор о кредиту је уговор по приступу чије основне елементе сачињава банка као давалац финансијске услуге, при чему је банка дужна да клијенту, пружи информације о условима који се односе на одобравање кредита, па корисник кредита може да прихвати или не понуђене услове уговора. Нема сумње да банка у овом уговорном односу има доминантан положај, али сагласно одредбама Закона о заштити корисника финансијских услуга и означене Одлуке НБС, тужена није била у обавези да доказује структуру ових накнада, нити постојање стварних трошкова тим поводом, већ је тужилац садржином понуде у предговорној фази, обавештен о врсти и висини накнада (да ли су фиксне или променљиве) које падају на његов терет. Следом наведеног, у конкретном случају предметна уговорна одредба није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга, па тужилац неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. став 1. и 210. и 214. ЗОО.

Тужена је успела у поступку по ревизији, па јој на основу чланова 153. став 1, 154, 163. став 2. и 165. став 2. ЗПП припадају тражени трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору од укупно 62.800,00 динара. Висина је одмерена на име трошкова за састав два образложена поднеска од стране адвоката у износу од по 6.000,00 динара, заступање од стране адвоката на једном одржаном рочишту од 7.500,00 динара, за састав жалбе 12.000,00 динара и за састав ревизије 18.000,00 динара све према важећој АТ, као и трошкови на име судске таксе на жалбу и одлуку по жалби по 1.900,00 динара, на ревизију 3.800,00 динара и на ревизијску одлуку од 5.700,00 динара, све према опредељеном захтеву тужене и важећој ТТ.

- 5 -

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац,с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**